

2015 р. № 996 [4]. Відповідно до зазначеного Порядку органи виконавчої влади систематично проводять консультації з громадськістю. Крім того, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів від 11 червня 2012 р. № 2311 «Про проведення публічного громадського обговорення системних соціально-економічних реформ» [5], органи виконавчої влади забезпечують проведення за участю фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб – підприємців, представників громадських організацій, професійних спілок та їх об'єднань, організацій роботодавців, юридичних осіб, науковців, експертів публічного громадського обговорення (засідань за круглим столом, громадських слухань, зустрічей з громадськістю, конференцій) системних соціально-економічних реформ.

Варто зазначити, що інформація органів виконавчої влади про результати консультацій з громадськістю щоквартально аналізується Секретаріатом Кабінету Міністрів України.

Список використаних джерел:

1. Про громадські об'єднання: Закон України від 02.11.2016 № 4572-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
2. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні: Указ Президента України від 26 лютого 2016 № 68/2016 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>.
3. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2015 р. № 976 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF>.
4. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 2015 р. №996 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
5. Про проведення публічного громадського обговорення системних соціально-економічних реформ: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 червня 2012 р. №2311 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2311-2010-%D1%80>

Мельник О.В.

аспірант,

Науковий керівник: Теліженко О.М.

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри управління,

Сумський державний університет

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ СТРУКТУРНИХ ЗМІН В ЕКОНОМІЦІ ТА ЗАЙНЯТОСТІ

Сучасний стан економіки України загалом та економіки праці, зокрема, характеризується рядом негативних тенденцій, серед яких, зокрема, зростання рівня безробіття, невідповідність структури робочих місць отриманим

кваліфікаціям та/або професіям, недостатній рівень розвитку інтелектуального капіталу та його нераціональне використання, трудова міграція тощо. Випускники ВНЗ часто не можуть знайти перше місце роботи за здобутою спеціальністю через те, що пропозиція спеціальностей університетами, а також кількості місць державного замовлення та ліцензованого обсягу не відповідає попиту на ринку праці. Тобто, наявна професійно-кваліфікаційна структура підготовки кадрів не відповідає професійно-кваліфікаційній потребі в кадрах.

Причому на момент вступу абітурієнта до ВНЗ попит на певну спеціальність може бути високим, а на момент випуску – скоротитися. Отже, при розробці програм навчання на певний період необхідно враховувати прогноз професійно-кваліфікаційної структури економіки на кінець цього періоду.

Метою статті є аналіз наявних методів прогнозування структурних змін в економіці та зайнятості.

Не зважаючи на те, що проблеми зайнятості, безробіття, взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг досліджувались вітчизняними науковцями, методи прогнозування майбутньої професійно-кваліфікаційної структури економіки, а отже і структури підготовки фахівців, в Україні розроблені недостатньо. Розглянемо деякі із них.

Аналіз Shift-Share. Проаналізувавши ряд економіко-математичних моделей прогнозування змін в економіці, які діють в розвинутих країнах, в деяких із них, а саме у Великобританії (модель MDM) та Австралії (модель Monash), а також в деяких штатах США можна виокремити метод, що дозволяє оцінити реальний внесок кожного сектору в макроекономічну динаміку.

Даний метод відноситься до економіко-географічних методів, які служать для аналізу економічної бази. В регіональній економіці цей метод використовують з метою характеристики структурних змін в зайнятості та відносять до типу оцінювання ex-post. За рахунок трьох факторів: національних трендів, галузевої структури та специфічних умов розвитку регіону проводиться кількісна оцінка відмінностей у змінах в зайнятості за регіонами [5].

Сутність методу в тому, що загальний ріст кількісного показника (Total Growth) розкладається на три складові: національну (National Share), галузеву (Industry Mix) та регіональну (Regional Share):

$$TG = NS_{ir} + IM_{ir} + RS_{ir}$$

Національна складова враховує зростання досліджуваного показника в регіоні під впливом росту національної економіки:

$$NS_{ir} = E_{ir}^{t-1} \times \left(\frac{E_{nat}^t}{E_{nat}^{t-1}} - 1 \right),$$

де: t – поточний період (рік); r – регіон

$t-1$ – базовий період (рік); i – галузь виробництва;

E_{nat} – загальнонаціональний показник (зайнятості);

Отже, отримуємо приріст досліджуваного галузевого (регіонального) показника, якби його зміна дорівнювала загальнонаціональному приросту.

Галузева складова позначає зрушення за рахунок взаємодії галузей економіки та дозволяє виявити вплив галузевих чинників розвитку на показники певного виду економічної діяльності в регіоні, що склалися за наявної структури галузей економіки. Темпи зміни (росту) певної галузі економіки порівнюються з загальнонаціональними:

$$IM_{ir} = E_{ir}^{t-1} \times \left[\left(\frac{E_{i,nat}^t}{E_{i,nat}^{t-1}} \right) - \left(\frac{E_{nat}^t}{E_{nat}^{t-1}} \right) \right]$$

Регіональна складова – це зрушення, спричинені конкурентоздатністю галузей в рамках регіону; її ефективність визначається при порівнянні темпів зміни (росту) виду економічної діяльності в регіоні з темпами галузі економіки:

$$RS_{ir} = E_{ir}^{t-1} \times \left[\left(\frac{E_{ir}^t}{E_{ir}^{t-1}} \right) - \left(\frac{E_{i,nat}^t}{E_{i,nat}^{t-1}} \right) \right]$$

Тобто, регіональна складова позначає ріст показника під впливом конкуренції галузей регіону, що складається згідно з твердженням, що окрема галузь регіону є краще або гірше розвинутою в порівнянні з розвитком цієї галузі на рівні держави загалом [5-7].

Таким чином, аналіз Shift-Share є досить оригінальним методом аналізу зрушень в економіці та зайнятості, що відображає структурні зрушення у регіональному, галузевому розрізах, а також порівнює їх із загальнонаціональними.

Теорія структурних зрушень. Структурне зрушення (СЗ) – це якісна зміна взаємозв'язків між елементами певної соціально-економічної системи, обумовлена нерівномірною динамікою співвідношення їх кількісних характеристик [3].

Структурні зрушення проявляються у формі зміни співвідношення розмірних і просторових характеристик (долей, пропорцій) між елементами економічної системи. Основними показниками структурних зрушень є:

Доля структурного елемента в загальній сукупності:

$$d_i = \frac{x_i}{X} \times 100\% ,$$

де: x_i - абсолютне значення і-того структурного елемента (в натуральних та вартісних показниках); X - абсолютне значення всієї сукупності.

Маса СЗ – це базова кількісна характеристика СЗ; зміна кількості ресурсів на певний елемент економічної системи у відносному вираженні:

$$M_d = d_1 - d_0 ,$$

де d_1 , d_0 - долі структурних елементів в поточному і базовому періодах відповідно.

Індекс СЗ – це показник, що характеризує відносну величину СЗ, тобто зміну долі структурного елемента за проміжок часу в процентному вираженні:

$$I = \frac{d_1 - d_0}{d_0} = \frac{M_d}{d_0} ,$$

Швидкість СЗ – це відношення маси або індексу СЗ до періоду його протікання і позначає зміну структурного показника за одиницю часу:

$$V = \frac{M_d}{T} \quad \text{або} \quad V = \frac{I}{T} ,$$

де T – час перебігу структурних зрушень.

Інтенсивність СЗ показує ступінь чи швидкість зміни маси за одиницю часу і є основним показником нелінійності розвитку зрушень в економіці:

$$E = M \times V \quad \text{або} \quad E = \sum_{i=1}^n |d_1 - d_0|,$$

де n – кількість елементів у структурі.

Якість СЗ – показник, що дає якісну характеристику перебігу СЗ:

$$K = [I] \times N,$$

де $[I]$ – індекс структурних зрушень певного напрямку за модулем;

N – напрям структурних зрушень.

Якість СЗ відображає відповідність напрямку СЗ соціально-економічному прогресу. При $N = 1$ – напрям зрушення співпадає з напрямом соціально-економічного прогресу; $N = -1$ – зрушення протилежне напрямку соціально-економічного прогресу; $N = 0$ – зрушення не залежить від напрямку соціально-економічного прогресу [1; 3].

На основі даних про зайняте населення за видами економічної діяльності у 2000-2012 рр., було розраховано масу та індекс СЗ у сфері зайнятості. Результат проілюструємо на прикладі промислової галузі:

Таблиця 1

Структурні зрушення в зайнятості у промисловій галузі за 2000-2012 рр.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Зайнятих, тис. осіб	4598,3	4390,3	4220,4	4123,2	4077,1	4072,4	4036,9	3973	3871,4	3546,9	3461,5	3352,7	3303,6
Доля	22,79206939	21,9828	21,0062	20,449	20,0885	19,6925	19,4733	19,0053	18,4596	17,5663	17,0803	16,49609825	16,2304771
Маса		-0,8092	-0,9766	-0,5572	-0,3605	-0,396	-0,2191	-0,468	-0,5457	-0,8933	-0,486	-0,584233342	-0,265621149
Індекс		-0,0355	-0,0444	-0,0265	-0,0176	-0,0197	-0,0111	-0,024	-0,0287	-0,0484	-0,0277	-0,034205035	-0,016102059

Розроблено автором за даними [2]

Було проведено відповідне прогнозування за допомогою поліноміальної функції. Його результати покажемо на прикладі прогнозування маси СЗ зайнятості у промисловій галузі на 2001-2012 рр. (рис. 1):

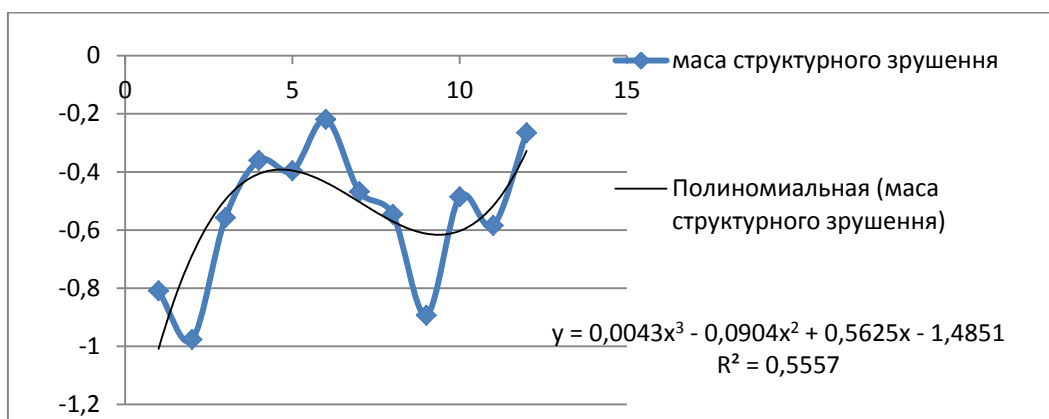

Рис. 1. Прогнозування маси структурних зрушень зайнятості у промисловій галузі

За даною формулою було розраховано масу структурного зрушення до 2020 р.:

Таблиця 2

Розрахунок маси структурного зрушення до 2020 р.

Роки	Маса структурного зрушення	Роки	Маса структурного зрушення
2001	-1,0087	2011	-0,5127
2002	-0,6873	2012	-0,3223
2003	-0,4951	2013	-0,0031
2004	-0,4063	2014	0,4707
2005	-0,3951	2015	1,1249
2006	-0,4357	2016	1,9853
2007	-0,5023	2017	3,0777
2008	-0,5691	2018	4,4279
2009	-0,6103	2019	6,0617
2010	-0,6001	2020	8,0049

Прогнозні дані на перші роки майже співпадають, але потім починають значно відрізнятися, наприкінці ж вони є абсолютно не релевантними, отже даний метод можна використовувати лише для короткострокового прогнозування.

Прогнозування статистичних показників економічної зайнятості населення за допомогою засобів MS Excel.

1. За допомогою функції «ТЕНДЕНЦІЯ» прогнозуємо показники, що можуть впливати на кількість економічно-зайнятого населення (ЕЗН):

- рівень середньої заробітної плати в регіоні;
- інформація по заборгованості із виплати заробітної плати регіону;
- середньорічна потреба роботодавців у працівниках по регіону.

Напр., = ТЕНДЕНЦІЯ (середня заробітна плата; період; 2017; 1) = 3908 грн

2. Прогнозування кількості ЕЗН за допомогою лінійної регресії:

2.1. За допомогою інструменту «Аналіз даних», а саме «Регресія» знаходимо регресійну статистику;

2.2. Складаємо рівняння залежності ЕЗН від інших показників:

$$y=521,51-0,0398x_1+0,00049x_2+0,0589x_3, \text{ де}$$

y – кількість економічно-зайнятого населення;

x_1, x_2, x_3 – показники, вказані вище;

2.3. Розраховуємо прогнозні значення ЕЗН:

$$y=521,51-0,0398*3908+0,00049*68964,18+0,0589*811=447,488 \text{ тис. осіб}$$

Порівнявши реальні та прогнозні значення ЕЗН Сумської області за 2011-2017 рр. (на основі даних [4]), зробимо висновок, що даний метод можна ефективно використовувати для короткострокового прогнозування (рис. 2):

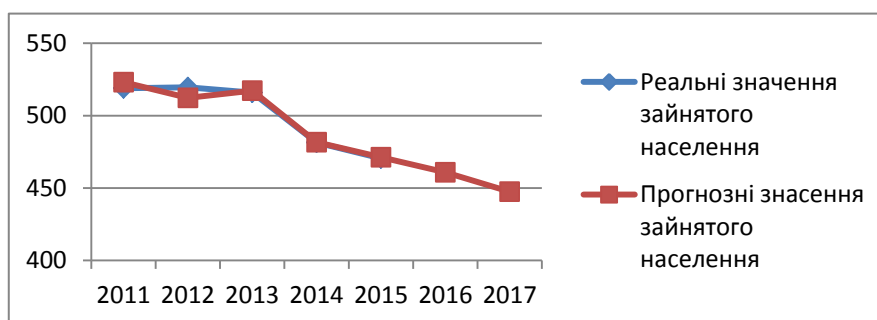

Рис. 2. Реальні та прогнозні значення ЕЗН Сумської області за 2011-2017 рр.

Висновок. Структурні зміни в зайнятості пов'язані зі структурними змінами в економіці, адже майбутня кількість робочих місць в кожній з галузей економіки регіону залежить від ступеню розвитку кожної з цих галузей. Розглянуті вище методи прогнозування структурних змін в економіці, а саме Аналіз Shift-Share, використання теорії структурних зрушень, а також прогнозування статистичних показників економічної зайнятості населення за допомогою засобів MS Excel, є досить ефективними, відображають структурні зрушення на національному, регіональному, галузевому рівнях, описують динаміку змін їх кількісних та якісних характеристик, показують взаємозв'язок відповідних показників між собою. Однак якісно діють вони лише щодо короткострокового, та у деяких випадках, середньострокового прогнозування. Що ж до методів довгострокового прогнозування структурних змін в економіці та зайнятості, слід вважати їх перспективним напрямком подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Бернасовская Л.И. Методология оценки структурных сдвигов в экономике (на примере Новгородской области) / Л.И. Бернасовская, И.Р. Комарновская, М.И. Ярмолович // Математические и инструментальные методы экономики: теория и практика. Сборник материалов международного научного е-симпозиума, г. Москва, 29-30 сентября 2014 г.: сборник материалов. – Киров: изд-во МЦНИП, – 2014. – С. 36-51.

2. Зайняте населення за видами економічної діяльності у 2000/2012 рр.: [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/rp/zn_ed/zn_ed_u/zn_ed_2012_u.htm
3. Красильников О.Ю. Структурные сдвиги в экономике. Саратов: Изд-во СГУ, 2001. – 161 с.
4. Комплексні економічні доповіді «Стан ринку праці Сумської області»: [Електронний ресурс] // ГУ статистики у Сумській області. – Режим доступу: <http://sumy.ukrstat.gov.ua/>
5. Трубнік Т. Є. Використання методу «Shift-Share» аналізу для оцінювання якості секторальних зрушень [Електронний ресурс] / Т. Є. Трубнік // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» – 2012. – №7. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1281>
6. Knudsen D.C. Shift Share Analysis: further examination of models for the description of economic change // Socio-Economic Planning Sciences, Vol. 34, No. 3, 2000. – P. 177–198.
7. Shift-share analysis. [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Shift-share_analysis – Назва з екрану.

Обіход М.М.

аспірант,

*Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України*

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Важливим аспектом реалізації процесу реформування державної молодіжної політики в Україні на європейських засадах є залучення молодого покоління, яке завжди йде на гребні суспільно-політичних реформ, легко відкликається на інновації та повне сил і енергії для здійснення різноманітних суспільних дій. Саме від здатності молоді бути активною, дієздатною та творчою силою залежать перспективи державотворчого процесу. Тому для кожної держави одним зі стратегічних завдань є формування та реалізація ефективної, спрямованої на позитивні зміни, державної молодіжної політики.

Наприклад у своїй статті дослідник І. Парубчак зазначає: ... «молодіжна політика завжди й майже повністю зорієнтована на майбутнє, є тісно пов'язаною з динамікою конкретних суспільних змін, в цьому її принципова відмінність від будь-якої іншої політики в особливостях характеру та мети. Державна молодіжна політика визнана в Україні пріоритетним напрямом діяльності держави, тому, на даний час, в Україні загострюється необхідність аналізу та поетапного реформування або нового становлення молодіжної політики, підвищення ефективності діяльності державних інституцій та розробки практичних кроків у вирішенні молодіжних проблем» [1, с. 169].

Слід зазначити, що в Україні державна молодіжна політика здебільшого не встигає за зростанням громадянської та політичної активності молоді. Саме незадоволена діями й політикою державної влади молодь в українських реаліях